OECD MULTILINGUAL SUMMARIES

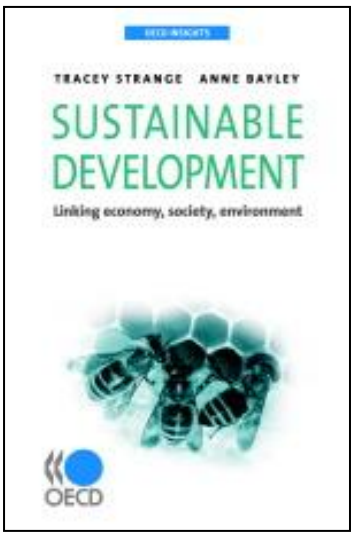

OECD Insights

Sustainable Development: Linking Economy, Society, environment

Summary in Danish

Bæredygtig udvikling: sammenkædning af økonomi, samfund, miljø

Sammendrag på dansk

- I disse dage ser vi udtrykket "bæredygtig udvikling" alle steder, men hvad betyder det rent faktisk? Hvordan påvirker produktion og forbrug bæredygtigheden? Er globaliseringen af økonomien medhjælpende hertil, eller står den i vejen herfor? Kan bæredygtighed måles ved brug af traditionelle værktøjer til økonomisk analyse? Hvad kan regeringer, selskaber og borgere gøre for at fremme den?
- Denne bog i serien om OECD *Insights* behandler disse spørgsmål og kommer med ideer, spørgsmål og tendenser, der giver vores tanker omkring bæredygtighed form. Selv om konceptet ofte anses for grundlæggende at handle om miljøet, argumenterer det for, at bæredygtighed faktisk handler om at bruge den økonomiske udvikling til at fostre et mere lige samfund samtidig med, at vi respekterer økosystemer og naturressourcer.
- Dette er ikke en nem opgave, og de beslutninger, vi som borgere eller vores regeringer skal træffe, omfatter sædvanligvis kompromisser. *Sustainable Development* skitserer disse udfordringer og kommer med forslag til, hvad vi kan gøre for at imødekomme dem.

Vidste du det?

- Ét ud af fire mennesker i udviklingslandene lever i absolut fattigdom.
- Hvert år sælges der en milliard mobiltelefoner, og en gennemsnitsbruger udskifter sin telefon hver 18-24 måned.
- Der skal bruges 2400 liter vand til at fremstille en hamburger.

Udtrykket bæredygtig udvikling begyndte at opnå bred accept i slutningen af 1980'erne, efter at det figurerede i *Our Common Future*, også kendt som *Brundtland-rapporten*. Resultatet var en FN-sammensat kommission, der blev oprettet for at fremsætte "en global dagsorden om ændringer", hvor udkastet og fremgangsmåden var udviklingen, og rapporten signalerede, at det er en påtrængende nødvendighed, at vi genovervejer vores levevis og styremåde.

To punkter er vigtige for en bæredygtig udvikling. For det første en erkendelse af, at økonomisk vækst alene ikke er nok til at løse verdens problemer: økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter af enhver handling er forbundne med hinanden. Hvis man kun tager ét af disse punkter med i betragtning af gangen, vil det føre til fejlvurderinger og "ikke-bæredygtige resultater". Hvis man udelukkende fokuserer på fx fortjenestemarginer, har det historisk set ført til sociale og miljømæssige skader, der bliver dyrt for samfundet i det lange løb. Men at drage omsorg for miljøet og levere de serviceydelser, som mennesker har behov for, afhænger i det mindste til dels af økonomiske ressourcer.

Derefter kræver den forbundne beskaffenhed af en bæredygtig udvikling, at man går ud over grænser, hvad enten de er geografiske eller institutionelle, for at koordinere strategier og foretage gode beslutninger. Problemerne findes sjældent indenfor foruddefinerede embedsområder så som ét offentligt organ eller et enkelt nabolag, og intelligente løsninger kræver samarbejde som en del af den beslutningstagende proces.

I kernen af den bæredygtige udvikling ligger behovet for at tage "tre søjler" med i betragtning *samlet*: samfund, økonomi og miljø. Ligegyldigt hvad sammenhængen er, så forbliver den grundlæggende ide den samme - mennesker, habitater og økonomiske systemer er indbyrdes forbundne. Vi er muligvis i stand til at ignorer denne indbyrdes afhængighed i nogle år eller årtier, men historien har vist os, at vi inden længe vil blive mindet om det via en form for alarm eller krise.

Hvert lands historiske, økonomiske, sociale og politiske sammenhæng er unik, men grundprincipperne om en bæredygtig udvikling gælder for alle. Økonomisk vækst er vigtig, men vækst alene uden forståelse for alle faktorer, der bidrager til trivsel, reducerer ikke fattigdommen vedvarende. Økonomisk vækst hænger generelt sammen med samlede forbedringer indenfor livskvalitet, højere uddannelsesniveau og forventet levetid på landeplan, men dette fortæller os ikke, hvordan denne vækst blev opnået, om den er vedvarende eller ej, og hvem der drager fordel af den eller bliver glemt.

Materielle og ikke-materielle værdier

Vi lever i et samfund, hvor vækst og økonomisk aktivitet længe har været i central fokus. Verdens BNP er steget fra ca. 16 billioner $ i midten af 1970'erne til over 40 billioner $ i dag. Virksomheder

producerer mere af alt og opfinder hele tiden nye produkter. Selv om der stadig findes fattigdom og afsavn, har de fleste mennesker i OECD-lande en levestandard, der tillader, at de kan bruge en del af deres indtægter på andre varer og serviceydelser end fødevarer, ly, klæder eller andre fornødenheder.

Det er en stor udfordring at tildele ting en værdi, der tidligere faldt udenfor regnskabs-, budget- og målbarhedssystemet. Det er ikke nemt at tildele fx naturressourcer en værdi. Nogle - så som skove - kan vi beregne værdien af, hvad der produceres, fordi de købes og sælges og derfor har en pengeværdi. Men at kende prisen på træ fortæller os intet om værdien af udlignende CO_2 udledninger, dets rolle i bibeholdelsen af biodiversiteten eller dets åndelige og kulturelle værdi for mennesker, hvis levevis afhænger heraf.

Det er usandsynligt, at tendenserne i de globale produktions- og forbrugsmønstre vil ændre sig betydeligt. Varer bliver billigere og transporteres i større og større mængder fra den ene side af jorden til den anden. Teknologi vil muligvis mindske nogle af de negative indvirkninger på bæredygtigheden, men den vil skabe andre, og teknologiske forbedringer overgås ofte af forbrugsvæksten. Biler nu om dage bruger fx brændstof meget mere effektivt end tidligere, men luftforureningen bliver værre, fordi så mange mennesker har en bil.

Erfaringen fra de sidste årtier har vist, at det ikke er tilstrækkeligt at levere bæredygtige produkter til nichemarkedet af "grønne" eller "fairtrade" forbrugere til, at man i stort omfang kan ændre mønstret, selv om det har været en vigtig faktor, når man har skullet skubbe både producenter og forbrugere i en ny retning.

Drink More Beer?
Water footprint (L)

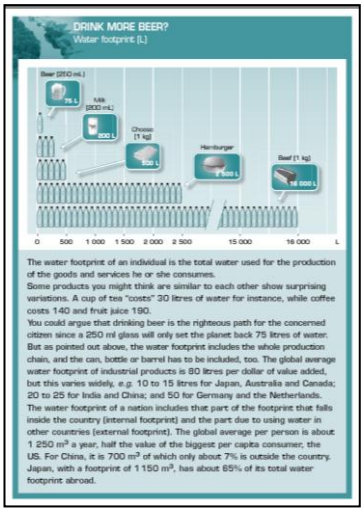

Flere er klar over betydningen, som vores valg har på verden omkring os. Problemer, der har forbindelse med ikke-bæredygtigt forbrug - fx benzinprisen - er begyndt at berøre den gennemsnitlige forbruger på mere konkret vis. Som følge heraf er et stigende antal forbrugere begyndt at stille vigtige spørgsmål om, hvad det er, de køber: hvor meget affald kommer der fra produktet og dets emballage, hvor meget vand, energi og andre ressourcer går der til produktionen af det (og bortskaffelsen heraf), og hvad er leve- og arbejdsvilkårene for de mennesker, der producerer varerne?

Fabrikanter designer flere produkter, der er tiltalende på grund af deres æstetiske kvaliteter eller brugervenlighed *samt* for deres miljømæssige og sociale bæredygtighed. Det er opløftende at se ændringerne i forbrugernes bevidsthed og spredningen af mere bæredygtige produkter og serviceydelser, der er sket i løbet af de seneste få år. Nogle kritikere og forbrugeradvokater peger med rette på, at noget af dette er "bluf" eller "grønvaskning". Produkter, der hævdes at være miljøvenlige, kan se meget mindre miljøvenlige ud, når man nærlæser listen over ingredienser eller analyserer hele produktets livscyklus. Kendsgerningen, at flere mennesker og virksomheder anerkender og endog ønsker at drage fordel af denne erkendelse, viser den stigende masseappeal om bæredygtighed.

Måling af bæredygtighed: hvad bør vi tælle og hvornår?

Ved første øjekast synes det umuligt at måle en bæredygtig udvikling. Det er sådan et stort emne, og indvirkningerne er mange - klimaændringer, børnepasning, forretningsetik, regeringspolitik, forbrugertendenser for blot at nævne et par stykker. Vi ved, at bæredygtig udvikling omfatter økonomiske, sociale og miljømæssige variabler, og alle skal måles i en vis udstrækning. Der findes en rigdom af indikatorer fra traditionelle, makroøkonomiske foranstaltninger, så som BNP og produktivitet, til miljømæssige indikatorer, så som vandforbrug og udledninger, til socialstatistikker, så som forventet levetid og uddannelsesniveau. Men hvilke indikatorer er vigtigst for en bæredygtig udvikling?

Problemet bliver endnu mere vanskeligt af det faktum, at en bæredygtig udvikling både er et dynamisk koncept og multidimensionel. Hvis man skal kvantificere den, kræver det, at man jonglerer med et antal parametre inklusive tidshorisonter. De økonomiske, sociale og miljømæssige fænomener fungerer ved forskellige rytmer til hinanden. Tænk på økonomien: hvis du planlægger et stort energiprojekt, skal du tænke mindst 50 år frem, men hvis du handler på finansmarkeder, kan det nanosekund, det tager for prisoplysningerne at gå fra én børs til den næste, betyde en betydelig gevinst eller tab. I miljøet ser vi, hvordan ændringshastigheden pludselig kan accelerere, så som hvis fiskebestanden hastigt forsvinder, efter at den i årevis har været langsomt faldende.

Derudover skal vi huske på, at en bæredygtig udvikling er en proces, der sammenkæder det, der tidligere skete, med det vi foretager os nu. Det påvirker til gengæld valgmulighederne og udbyttet fremover. Og udviklingsforanstaltninger er ikke udelukkende en statistisk eller teknisk opgave. Den berører to meget følsomme områder i alle samfund: regeringsansvarlighed og social deltagelse. I en demokratisk proces er det en nøgleingrediens at måle fremskridtet i en bæredygtig udvikling med pålidelige oplysninger. Det gør regeringerne mere ansvarlige og giver mennesker et værktøj, så de mere aktivt kan deltage i defineringen og af politiske mål.

Grundidéen med en bæredygtig udvikling er sammenkædningen af den nuværende generations trivsel og fremtidige generationers trivsel. Til oprettelse af denne forbindelse kan vi bruge "Capital Approach", en struktur til måling af en bæredygtig udvikling, der bruges på princippet om, at bibeholdelse af trivsel over tid kræver en forsikring om, at vi erstatter eller bevarer velstanden i dens forskellige komponenter. Med denne model er et samfunds samlede kapitalgrundlag omfattet af fem individuelle typer:

- finansiel kapital så som aktier, obligationer og valutabeholdninger,
- produceret kapital så som maskiner, bygninger, telekommunikation og andre former for infrastruktur,

- naturlig kapital i form af naturressourcer, jord og økosystemer, der yder service så som affaldshåndtering,
- menneskelig kapital i form af en uddannet og sund arbejdsstyrke,
- social kapital i form af sociale netværk og institutioner.

Hvis vi forestiller os disse forskellige former for kapital som bidrag til produktionen af trivsel, kan vi beregne den nationale sundhed som summen af de forskellige former for kapital.

Styring af usikkerhed

I medierne lægges der ofte vægt på virksomheders og den enkeltes rolle i en bæredygtigt udvikling, men regeringerne kan få langt mere indflydelse end selv den største multinationale virksomhed. Deres evne til at få indflydelse på adfærd og koordinering af indsatsen kan gøre hele forskellen i fremskaffelsen af betydelige resultater. Én af de største udfordringer, regeringer står over for, er at finde de rigtige værktøjer til politik, når de skal opmuntre til gode produktions- og forbrugsfremgangsmåder og undgå overlapning og inkonsistens. Overtalelse af producenter og forbrugere til et skift er ikke altid den mest effektive måde at tackle problemerne på, og det er heller ikke nok til, at man kan skabe en tilstrækkelig stor ændring i tilstrækkelig stort omfang. Generelt har den enkelte producent eller forbruger ikke ret meget magt eller interesse i at ændre tingene. Men regeringer har den store fordel, at de er i stand til at lovgive og indføre regler. Én løsning, som de kan gøre brug af, er simpelthen at ulovliggøre produkter og adfærd, der gør mere skade end gavn. Det skete med CFC-udslip (gas til brug i køleskabe og aerosol spray), der ødelægger ozonlaget.

Et effektivt instrument er også miljørelaterede skatter ("grønne" eller "økoskatter") og emissionshandel. De kan tvinge den forurenende part (hvad enten det er producenter eller forbrugere) til at tage forureningsomkostninger med i betragtning, og de kan hjælpe med til at reducere efterspørgslen efter sundhedsskadelige produkter. Irlands "plastax" i 2002 førte til en reduktion på 90% i brugen af plastikposer.

Regeringer udfører en række opgaver, der kan bidrage til en bæredygtig udvikling. Gennem indsamling af data og analyser, politiske beslutningstagninger og koordinering kan de yde support og lederskab, så samfundet føres i en given retning. De kan sikre, at individuelle interesser ikke afledes fra det almennyttige. Regeringer griber også ind og tager sig af det, økonomer kalder "markedsfejl", hvilket er situationer, hvor markedskræfterne alene ikke producerer det mest effektive udbytte. Og på grund af beskaffenheden af mange af udfordringerne, der står over for bæredygtighed, skal nationer samarbejde på højeste niveau for at udforme og anvende løsninger. Nationale regeringer har autoritet og magt til at gøre dette. De har også ressourcerne til sikring af, at beslutningerne anvendes.

Når regeringens rolle skal beskrives, kan man nemt få det indtryk,

at styring af en bæredygtig udvikling blot er et spørgsmål om at identificere nogle målsætninger og så iværksætte en række foranstaltninger og organer til at føre tilsyn med dem. Det er det ikke! Næsten ethvert aspekt indenfor økonomi, samfund og de fysiske ressourcer, som de i sidste instans er afhængige af, har indflydelse på bæredygtighed. Resultaterne afhænger af et uendeligt antal samspil, der fungerer indenfor forskellige tidsrammer af varierende betydning. Men ingen model, hvor robust den end er, og ingen fremsynethed, hvor gennemskuende den end er, kan fortælle os alt det, vi gerne vil vide. Regeringer, der forsøger at implementere bæredygtighed, skal håndtere denne usikkerhed. Ikke blot deres målsætninger men også de strategier og redskaber, de bruger til opnåelse heraf, skal være bæredygtige. De skal være tilstrækkeligt strenge for at være effektive, men de skal også være tilstrækkeligt fleksible for at tilpasse sig, efterhånden som omstændighederne og prioriteterne udvikler sig. Når det drejer sig om usikkerhed, skal styringen i sig selv være bæredygtig.

Man kan få adgang til hele publikationen på www.oecd.org/sti/outlook

Dette sammendrag indeholder **StatLinks**, der er en service, som leverer Excel™ filer fra den udskrevne side!

OECD 2008

Dette sammendrag er ikke en officiel OECD oversættelse.

Reproduktion af dette sammendrag er kun tilladt på betingelse af, at OECD copyright og titel på den originale publikation nævnes.

Sammendrag på flere sprog er oversatte uddrag af OECD publikationer, der oprindeligt blev publiceret på engelsk og fransk.

De er gratis tilgængelige på OECD Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For yderligere oplysninger kan man kontakte afdelingen OECD Rettigheder og Oversættelser, Direktoratet for Offentlige Anliggender og Kommunikation på: rights@oecd.org eller pr. fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøg vores website www.oecd.org/rights/